

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 47156. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Et blikk inn i skjærsilden. — Kjenn din religion. — Aftensalme. — Bønnens Apostolat. — Fru konsul Andersens. — Paulus. — Her hjemme.

November — de dødes måned.

Et blikk inn i skjærsilden.

Av msgr. K. Kjelstrup.

«Herre, skjenk dem den evige hvile, og la det evige lys skinne for dem.»
(Sjelemessens liturgi.)

Når en av våre kjære har stridt ut og vi står ved det avsjelede legeme, kanskje hulkende og jamrende, er der et spørsmål som melder seg med rystende alvor, så fremt vi ikke bare beskjefriger oss med oss selv og det tap vi har lidt ved å miste en av våre kjære. Dette spørsmål er: Hvor er no den hensovede? Under hvilke forhold fortsetter no den fra legemet frigjorte sjel sin tilværelse? Akk, den enkelte sjels skjebne i det hinsidige er en uutforskkelig hemmelighet som ingen dødelig er i stand til å løse. Men når vi minnes Apostelens ord: «Alle har syndet og fattes ære for Gud» (Rom. 3, 23), og når vi tenker på hvor få mennesker det er som i dødsøyeblikket virkelig har fullendt den modningsprosess for evigheten som dette liv er bestemt til, og hvor få det er som er nådd fram til den sjelens renhet og kjærlighet til Gud som kreves for å gå inn til hvilen i fedrelandet — ja, når vi tar denne sannhet med i betraktning, er vi nok nødt til å regne med den sannsynlighet at mange av våre kjære bortvandrede enno ikke er ferdige med sin livsoppgave og derfor enno ikke er nådd fram til det salige mål. Det er bare uvitenhet og tankeløshet som kan tro at saligheten er så lettkjøpt for oss syndefulle mennesker, at de fleste døde går like inn i saligheten.

Jo fullkommnere våre forestillinger om Guds hellig-

het er, jo selvfølgeligere blir vår tro på det lutringssted, hvorom apostelen taler i 1. Korintierbrev, hvor han sier at man skal frelses som gjennom ild, fordi ilden skal prøve enhver s gjerning (1. Kor. 3, 13).

Det er da naturlig at våre tanker ofte vandrer til det hemmelighetsfulle rike, hvor den siste modning for evigheten finner sted. Det rike hvor døds-skyggene enno ikke opplyses av det evige lysens stråler, hvor anger og håp, vemod og trøst, glødende lengsel og sviende smerte, salig forventning og bitter selvbekreidelse i selsom forening fyller den bortvandrede hjerte. Lengsel, parret med avsky for alt som enno skiller sjelen fra Gud, bringer disse lidende sjeler til uopphørlig å sukke etter de tre goder som fryder de salige: hvile, lys og fred. Fra kristendommens første dager av har derfor Kristi Kirke i bønner for de døde tryglet Gud atter og atter om hvile, lys og fred. «Herre, gide avdøde den evige hvile og la det evige lys skinne for dem.»

Kan hende du vil spørre: Men hvordan kan det være mulig at de i Herren bortvandrede trenger fred? De har jo fullendt sitt jordiske dagsverk og det er da vel ensbetydende med at hvilen endelig er blitt dem til del. De travle jordeliv med dets rastløse jag er ganske riktig forbi. Kampen for tilværelsen er endt og våpnene lagt ned. Det stakkars urolige hjerte banker ikke mer. Forbi er alle fristelser, all tvil og all sorg. Endt er dødsangstens ve og vånde, ja selv det fryktelige dommens øye-

blikk er overstått. Skulde så ikke de bortvandrede kunne juble med den kongelige skald: «Takke vil vi deg, vår Herre og Gud, av hele vårt hjerte og evindelig forherlige ditt navn, ti stor var din forbarmelse over oss, og Du har frelst vår sjel fra underverdenens dyp» (Salm. 85, 12).

Og allikevel er sjelene i Skjærsilden enno underkastet mange usalige forstyrrelser, ti de nyter enno ikke den saliggjørende, evige hvile. Også for dem gjelder det ord som Moses en gang talte til sitt folk: «I er for tiden enno ikke nådd fram til hvilen og i besittelse av den arv som Herren, eders Gud, vil skjenke eder» (4. Mos. 12, 3).

Vel har disse sjeler fått syndsforlatelsens nåde, gjenervervet det ved synden tapte livssamfunn med Gud, før de overskred evighetens dørterskel, men det var enno så mangen usonet brøde, så megen ufullkommenhet og så mange pletter som gjør sjelene uverdige til å stå foran den ene Helliges trone.

I denne tilstand var de trådt fram for sin evige dommer i dødsøyeblikket. Det var et salig øyeblikk, ti hans øyne strålte av godhet og kjærlighet, så deres hjerter jublet i overbevisningen om at de var sikre på den evige frelse. Da går det opp for dem at de enno ikke eier den renhet og hellighet som alene gjøre dem verdige til å dvele i Guddommens nærhet. De er enno så uferdige og umodne for så stor og ufattelig lykke. Og de skjuler sitt åsyn i følelsen av sin uverdighet, mens et eneste ønske brenner i sjelen — ønsket om så hurtig som mulig å få del i den lutring som ved Jesu blods kraft vil fjerne hver plett fra nådens bryllupsskrud, så intet mer skal fjerne dem fra hellighetens Gud.

Og i Purgatoriets ildprøve, hvor slaggene fjernes, så sjelens rene gull får lyse i hellig glans, der hvor Gudsbildet atter trer fram i full klarhet — der minnes sjelene med fryd det store møte med hellighetens Gud i all hans storhet og udødelige skjønnet. Derfor lever de no i en altoverskyggende lengsel etter Gud, og de klager med apostelen Paulus: «Jeg har ingen hvile og ingen ro i mitt sinn» (2. Kor. 2, 13).

Menneskesjelen har jo ingen høyere bestemmelse enn å finne den evige hvile i Gud. Alt i den hungret og tørster etter oppnåelsen av dette mål. Her i Skjærsilden sannes enda sterkere den hellige Augustins udødelige ord: «Du har skapt oss, o Herre, for deg, og vårt hjerte er urolig og finner ikke fred, før det hviler i deg.»

Her på jorden er denne dragelse til Gud i vårt vesens dypder så ofte hemmet og kvalt av de skapte ting. Men i disse friggjorte sjeler som er løst fra alle adspredende lyster og laster, er denne drift til stede i sin opprinnelige styrke og alt overskyggende velde. Som en brennende tørst, som en higende lengsel får den sjelene til å sukke med den kongelige sanger: «Når skal jeg tre fram for min Guds åsyn» (Salm. 41, 3)? Hvert øyeblikk som skiller dem fra målet forekommer dem som en evighet. Men samtidig forstår de godt at deres nuværende tilstand gjør dem uverdige til den salige

forening med Gud, og at lutringen må fullbyrdes før der kan bli tale om å svinge seg opp til de evige høgder.

Vel er det sant at disse lidende sjeler ikke er uten trøst i sin vånde. Selv om det bare var et flyktig øyeblikk, så har de dog sett Gud i all hans udødelige skjønnet, storhet og majestet. Deres tro er blitt til beskuelse. Og hvert minne om dette syn av Guddommen er som en blid vederkvegelse og trøst i deres lidende tilstand. I den guddommelige dommers åsyn har de lest vissheten om at ingen makt mer skal få skille dem fra delaktiggjørelsen i salighetslivet, og i sin flammende lengsel etter Gud og hvilen i det himmelske fedreland er dette sikre håp en usigelig fryd. De vet jo også at det ingenlunde er hardhet fra Guds side som holder dem tilbake i lutringens ild, men ene og alene hans ufattelige kjærlighet til sjelene som han vil se uten enhver plett, enhver ufullkommenhet i hellighetens og renhetens evige rike. Derfor bærer de sine lidelser i ren, hellig, kjærlighet.

Men la oss ikke glemme at der også er andre ting som i Skjærsilden berøver dem den ro og hvile de lenges etter. Det er anger og selvbebreidelser. Stadig lyder samvittighetens stemme: Hvorfor har du under nådetiden på jorden så ofte glemt Gud og ditt evige mål? Hvorfor har du ikke gitt ditt liv et rikere og bedre innhold? Hvorfor har du forsømt å gjøre bruk av de mange nådegaver Gud så kjærlighetsfullt tilbød deg? Hvorfor har du så sjelden tenkt på evigheten og det kommende oppgjør? Du kunde forlenget ha vært i himmelen og fått del i de saliges fryd, hvis du hadde tatt livet alvorligere. Du er selv skyld i at du enno ikke er moden for livet i hellighetens rike.

Det er derfor fullt berettiget, når Kristi Kirke atter og atter ber for de lidende sjeler: «Herre, gi dem den evige hvile.» Også vår bønn for de kjære bortvandrede bør forme seg slik — som en bønn om hvile og fred.

Da Jakob hadde lagt seg til hvile på sin vandring til Mesopotamia, lot Herren ham i et syn få se en stige som førte fra jorden opp til himmelen, og dette syn gav ham nytt mot og ny kraft til å fortsette sin vandring. Så skal også vi love våre kjære bortvandrede ved våre bønner å bygge dem en stige fra Purgatoriets lutrende flammer til saligheten hos Gud.

Av ukens syv dager har Gud i sin visdom valgt en som menneskene skulde anvende til hvile. Også etter det jordiske livs lange arbeidsuke er der en sabbatshvile. Derom står der i brevet til Hebreerne (4, 9): «Altså er der en sabbatshvile i vente for Guds folk. Ti den som er gått inn til hans hvile, han hviler også fra sine gjerninger, likesom Gud fra sine.»

Det er denne sabbatshvile som enno ikke er begynt for de sjeler som holdes tilbake i lutringsstedets regioner. Og det er for å påskynde lutringen og dermed også inngangen i den evige sabbatshvile, at vi så inderlig ber for våre kjære hensøvede.

Mon det ikke også herav kan ses at Kirken med

god grunn forbyr de troende å forstyrre de døde. Det vilde jo bare være å forøke deres uro, om vi skulde strebe etter å komme i forbindelse med de hensovede. All nekromanti er derfor en synd, og en kristen tør aldri ta del i spiritistiske seanser eller andre eksperimenter som har til formål å kalle de døde tilbake til det jordiske livs uro. Allerede i det Gamle Testament kaller Gud slike forsøk for en «vederstygghet» og advarer på det strengeste mot dødingemanerne.

Kristi Kirke ber imidlertid ikke bare om hvile for de bortvandrede. Den ber også om lys. Derfor heter det i kirkebønnen: «Herre, gi de avdøde den evige hvile, og la det evige lys skinne for dem.»

Men er da ikke disse sjeler som har forlatt oss i fred med Gud, «lysets barn?» De vandret jo her på jorden i lyset av evangeliet om Kristi herlighet. De var jo hans disipler som sa om seg selv: «Jeg er verdens lys. Hver den som følger meg, vandrer ikke mer i mørke, men skal ha livets lys» (Joh. 8, 12). De lot jo det gode eksemplets lys skinne for sine medmennsker etter Herrens egen formaning: «La eders lys skinne for menneskene» (Matt. 5, 16). Og da de tiltrådte vandringen inn i evighetens rike, var de iført den heliggjørende nådes lysende kledebon, og i deres hender var den brennende lampe Kristus taler om i liknelsen om de gode og dårlige jomfruer.

Allikevel dveler disse lidende sjeler i et land, hvor der er mørke og dødens skygger, et sorgens og mulmets land. De er hyllet i en ensom natt hvor ingen lysstråle trenger inn, og de føler på det smerteligste at de er skilt fra livets lys ved en gapende kløft. Med smerte må de minnes hvordan de i sitt jordiske livs dager så ofte fulgte de lokkende irrllys i stedet for det sanne lys som viste vegen ut av syndens mørke. Med smerte minnes de hvor ofte de vendte seg bort fra ham som er «lysenes far» og «fulgte lys som kun var skapt», som det heter i salmen, tenkere, diktere, stormenn i kunstens og litteraturens verden, hvordan de som fluene svermet om flammen på disse lys, inntil vingen ble svidd. Med smerte minnes de hvordan de ofte i likhet med jødefolket «elsket mørket mer enn lyset», fordi deres gjerninger var onde, løgnens mørke mer enn sannhetens lys, hatets mørke mer enn kjærlighetens milde lysglans, bedragets og hykleriets dunkle snikveger mer enn ærlighetens og oppriktighetens lyse stier. Med smerte minnes de hvordan de til sine tider lot seg forføre til handlinger som skydde dagens lys.

Men ettervirkningen av disse mørkets gjerninger kunde de ikke utviske under sitt jordiske liv — der-til manglet de muligens både tid og moralsk handlekraft. Derfor må de no bøte på sine forsømmelser ved å være utelukket fra det evige lys, dvele i Purgatoriets mørke. Men klart står det for dem hva de opplevde i det store dommens øyeblikk, straks sjelen hadde løsrevet seg fra legemet. Da så de i et betagende, uforglemmelig øyeblikk inn i det evige lys med all dets ufattelige herlighet. Og dette vidunder-

lige minne tærer de på. Det vedlikeholder en uutslukkelig lengsel etter dette lys som de vet vil tilfredsstille sjelens dybeste attrå for alltid. Levende står dette hellige minne for dem, og de sukker etter den stund da de ikke alene skal se all lysets strålende åndehær i det himmelske Sion, men endog Guddommen selv, om hvem Skriften sier at han bor i et utilgjengelig lys, hvis styrke er så stor at selv himmelens engler og helgener tilhyller sitt åsyn, fordi de ikke kan utholde dets glans.

Så lever og lider de da no i det salige håp om kanskje ikke så lenge å sanne Skriftens ord: «I ditt lys skal vi se lyset» (Salm. 35, 10). Og de sukker med profeten Mika (19, 1): «Når jeg sitter i mørke, er Herren mitt lys. Herrens vrede vil jeg bære, ti jeg har syndet mot ham, inntil han fører min sak og tar meg til seg. Han skal føre meg inn til lyset, og med fryd skal jeg prise hans rettferdighet.»

Men enno gryr ikke evighetens gylne dag for dem, enno vil evighetens strålende sol ikke vise seg over horisonten. Enno er det himmelske lys «utilgjengelig for dem» (1. Tim. 6, 16). Å hvor dypt angrer de ikke no på at de i sin tid ikke aktet på den store apostels manende ord: «Lystes frukt består i godhet, rettferdighet og sannhet» (Efes. 5, 9). Hvor ufattelig forekommer det dem at de på jorden ikke nyttet nådens lys bedre for å forberede seg for evigheten. Hadde de det gjort, vilde de ikke kommet fram for Guds dommerstet med «mørkets ufruktbare gjerninger» (Efes. 5, 11). Og no er den natt kommet for dem, hvorom Kristus sier: «Natten kommer da ingen kan arbeide» (Joh. 9, 4).

Men tyss, hva er det for toner som lyder deroppe fra jorden? Det er Kristi Kirke, den moderlige Kirke som ikke glemmer de døde, men bestormer himmelen for dem hver eneste dag, når nattverdens hellige offerhandling feires i tusen og atter tusen kirker og kapeller. Den ber om at «dagen snart må bryte fram og lyset gå opp over deres sjeler» (2. Peter 1, 19). Og i sjelemessene lyder bønner enno mer gripende og inntrengende. Der heter det under offertoriet, når offergaveen, brød og vin, frambæres på alteret: «Måtte Mikael, din hellige bannerbærer, snart føre disse sjeler inn i det hellige lys som Du forjettet Abraham og all hans sæd.» Og etter kommunionen lyder bønner for de arme sjeler: «La det evige lys skinne for dem, o Herre, i forening med dine hellige evindelig.»

Vi som tror på de helliges samfunn og brorskapet mellom alle sjeler som tilhører Kristus, både de levende og de døde, vi minnes ustanselig av Kirkens moderlige røst om å ta del i disse uopphørlige bønner for våre kjære hensovede brødre og søstre. Hvor gripende og skjønn lyder ikke denne varme, ekte evangeliske bønn for dem som ifølge Frelserens ord ikke mer er i stand til å virke for seg selv, fordi deres nådetid er forbi. Så går kjærlighetens bølgeslag varme og sterke ned til det dystre fengsel hvor så mange sjeler fortæres av lengsel etter Gud. Hvor

Kjenn din religion.

Av A. J. LUTZ. O. P.

2. Nestekjærlighet.

Elsker vi oss selv med den kjærlighet som den Hellige Ånd inngir oss, så vil vi også oppfylle Guds bud om at vi skal elske vår neste. Nestekjærligheten er det klareste bevis på at vår kjærlighet til Gud er ekte og ren og et av de virksomste midler til å utdype vårt vennskap med Gud. «Et nytt bud gir jeg dere, at de skal elske hverandre; slik som jeg har elsket dere, skal også de elske hverandre. På det skal alle kjenne at de er mine disipler, om de har kjærlighet til hverandre» (Joh. 13, 34—35). «Dersom vi elsker hverandre blir Gud i oss og hans kjærlighet er fullkommen i oss» (1. Joh. 4, 12). Vår neste, det er alle mennesker uten unntagelse. For den kristne nestekjærlighet har sitt opphav i den samme Hellige Ånd som er kilden til vår kjærlighet til Gud. Derfor er den uendelig dypere og sterkere enn det vennskap som har sitt utspring bare i noe menneskelig som f. eks. familien, eller felles nasjon eller andre naturlige sympatier. Den kristne kjærlighet utelukker ikke familiekjærligheten eller andre former for vennskap; tvert imot, den høyner, styrker og foredler dem. Men den er meget mer vidtfavnende.

Ikke engang våre fiender har vi lov å utelukke fra vår kjærlighet. Høgt over de ting som blir årsak til motsetninger mellom enkelte mennesker eller nasjoner eller sosiale klasser er det et gode som er felles for alle: Gud. For alle er Guds barn eller

ivrige var ikke de første kristne i denne forbønn for de bortvandrede. Katakombenes tusener av gravskrifter vitner derom. Og mangan protestant har under sine besøk i disse oldkristelige gravhaller lært å følge apostlenes og den hellige alminnelige Kirkes troende i deres bønn for de døde. En from protestantisk enke sa en gang til meg: «Der er få ting jeg takker Gud så meget for som at jeg på mine gamle dager har funnet tilbake til troen på Skjærsgjælden og bønner for de døde, for jeg har så mange dernede som har krav på min forbønn, hvor skrøpelig og ufullkommen den enn kan være.»

Fra Purgatoriets flammer lyder et tusenstemmig rop opp til oss som enno eier nådens dag, om å bære disse lidende sjeler innfor Gud, inn under hans vingers skygge ved kjærlighetens hellige bønner.

I dette vårt kjære fedreland hvor man glemmer Skriftens ord: «Det er en hellig og hellbringende tanke å be for de døde at de må forløses fra sine syndestraftefer» — i dette land hvor no i over 400 år kjærlighetens fromme bønn for de døde er forstummet — her er det en hellig kjærlighetsplikt å be for de

kalt til å bli det. «De har hørte det er sagt: «Du skal elske din neste og hate din fiende.» Men jeg sier dere: elsk deres fiender, gjør godt mot dem som hater dere og be for dem som forfølger og baktaler dere, så de kan bli barn av deres Fader som er i himlene, han som lar sin sol stå opp over onde og gode og lar det regne over rettferdige og urettferdige. For om de elsker dem som elsker dere, hva lønn kan de vente for det? Gjør ikke tolderne også det? Og om de hilser bare på deres brødre, hva stort gjør de da? Gjør ikke hedningene også det? Vær da fullkomne, likesom deres himmelske Fader er fullkommen» (Matt. 5, 43—48). Er alle barn av Faderen i himmelen, så er også alle Kristi brødre. Kristus selv erklærer seg for identisk med alle. Det gode som det onde vi gjør mot våre medmennesker, betrakter Kristus som gjort mot ham selv. «Sannelig sier jeg dere, hva de har gjort mot en av disse mine minste brødre, har de gjort mot meg» (Matt. 25, 40).

Da nestekjærligheten likesom kjærligheten til Gud er en virkning av den Hellige Ånd, består den ikke først og fremst i følelser, men i den gode vilje. Vi behøver ikke og kan ikke like overfor fremmede føle hva vi føler for far og mor og søsken. Vi kan heller ikke med engang og fullstendig utslette naturlige antipatier. Men vi kan og skal motarbeide dem ut fra vår bevissthet om at alt jordisk som skiller menneskene fra hverandre, blir likesom til ingenting i betraktning av de evige gøder som knytter oss sam-

mange tusen hensovede som ingen gjenlevende ber for. Vi, den gamle Moderkirkes barn som tror på de helliges samfunn — vi som vet hvilken renhet Guds hellighet krever av sjelene — vi som enno eier de første kristnes tro på et lutringssted for de mange sjeler som i dødsøyeblikket er for gode for helvede, men for dårlige for himmelen — vi vil daglig bære disse lidende sjeler fram for Gud i bønner. Og denne hellige kjærlighetstjeneste vil minne oss om selv å nytte nådetiden bedre, så vi står rustet når døden kaller.

Så ofte senker vi med bønn og salmer i blomsterprakt en kiste under muld — men selv de fagre blomster dør og falmer Det er kun bønn som gagnar våre døde som er på vandring til det ny Jerusalem. Kun den kan slette deres skyld og brøde i Jesu blod og åpne veggen hjem.

— — —

Ja, Herre, gi de avdøde troendes sjeler den evige hvile, og la det evige lys skinne for dem. Amen.

men til en stor familie av Guds barn i samfunn med Guds evige Sønn.

At vår nestekjærlighet er ekte viser seg altså i den gode vilje til å gjøre godt mot hverandre. Når vi ser et menneske i nød eller i sorg er det vår plikt å hjelpe etter beste evne, også når det koster anstren- gelse, også når vi må ofre personlige fordeler. Som oftest er det under form av almisse vi har anledning til å hjelpe. «Jeg var sulten og de gav meg mat; jeg var tørst og de gav meg drikke; jeg var fremmed og de tok imot meg; jeg var naken og de kledte meg» (Matt. 25, 35—36). «Om noen har denne verdens gods, og han ser sin bror lide nød, men lukker sitt hjerte for ham, hvorledes blir Guds kjærlighet da i ham?» (1. Joh. 3, 17). «Du innrømmer at de timelige goder du eier, er en Guds gave. Er da Gud urettferdig, når han ikke gir oss alle like meget? Hvorfor har du overflod, mens en annen er nødt til å tigge? Det er for at du skal innlegge deg for- tjenester ved å meddele, mens den andre får ros og lønn for sitt tålmod. Det er de sultendes brød du holder tilbake hos deg; det er de nakne klær du gjemmer i ditt skap, det er de barbentes sko som råtner hos deg; det er de fattiges penger som du har nedgravet i jorden. Så meget som du nekter å gi, når du kan, så meget gjør du deg skyldig i urett» (St. Basilius).

Men det er andre velgjerninger som er likeså vik- tige, eller undertiden meget viktigere, nemlig de som har som mål vår nestes åndelige vel. De goder som den kristne kjærlighet etterstreber er først og fremst de evige goder. Og det er rimelig. All den stund nestekjærligheten bunner i Guds evige kjærlighet, er den også besjelet av Guds evige frelsesvilje. Den vil framfor alt føre menneskene til Gud. Å undervise i den kristne troslære, å råde, veglede, formane er gjerninger som ikke bare prester, foreldre og fore- satte er forpliktet til, men alle kristne som er i stand til det og har anledning til det. Den broderlige til- rettevisning er en åndelig almisse. Selvfølgelig bør den gis uten biterhet, men med den fromme, kjærlige hensikt «å vinne sin bror» og mottas med et sakt- modig og ydmykt sinnelag og med takk. «Bedre er det å bli irettesatt av en forstandig mann enn å bli villedet ved dårers smigrende tale» (Predik. 7, 6).

(Forts.)

Attensalme.

*Sjå, soli synker stilt i vester.
Sitt siste stråleskin ho strøyr
til logen tagal skjeltv og brester
og myrkret kjem, og dagen døyr.
Og som han sig i blåe hav
so stilnar strid og liding av.*

*Ha takk, å Gud, for all mi kvæide,
takk frå ein arm og einsam ein
for nid og urett eg laut lide,
for sut og sorg og rettvæis mein.
Ha takk for krossen som eg fekk
å bera der min Meister gjekk.*

*Takk for di djupe, rike nåde
og for din underfulle fred
som spreidde myrkret i mi våde
og ljøsna upp i verk og ve.
Ha takk, å Gud, for at eg fann
kor ven og varm din kjærleik brann.*

*Du veit kor blodet bryt og bankar
som atterljom frå villan veg.
Og notti kjem — med tunge tankar.
Men er ho berre vigsla deg
då kjem ho som ein open famn.
Då sov eg trygt — i Jesu namn.*

oh.

BÖNNENS APOSTOLAT

Ved lederen for apostolatet i Oslo Vikariat, sokneprest Høgh, Fredrikstad.

Intensjoner for november:

- I. Bedre forståelse av sykesalvingens sakrament.
- II. Misjonene på Madagaskar og øyene deromkring.

I.

«Stor er Guds herlige gave som er gitt oss,» skri- ver Afraates i det 4. årh. om Sykesalvingens sakra- ment, men dessverre er det altfor mange som ikke

forstår denne Guds herlige gave og ikke kjenner den som de burde og skulde. Ellers er det jevnt over en god forståelse av sakramentene hos oss ka- tolikker, så vi også bruker dem som vi skal, og som vi trenger til dem. Men Sykesalvingens sakra- ment danner en liten unntagelse. Det er fremmed og fjernt for så altfor mange. Når det derfor blir tale

Fru konsul Andersen

Post festum.

23. oktober feiret en kjent og kjær trossfelle, fru Marguerite Andersen, Fredrikstad sin 70 årsdag. Fru konsul Andersen er fransk av fødsel, født i Tournus. I Paris ble hun gift med skipsreder, konsul Hartvig Andersen fra Fredrikstad, og siden har hun hele tiden vært bosatt i St. Birgitta menighet. Med sitt hjertevarme og fredssæle vesen eier hun bare venner, og dette er i rikt monn kommet St. Birgitta menighet til gode. Flere ganger har fru konsul Andersen gjennom en årrekke vært formann i St. Birgittaforeningen, og gjennom sin bramfri ferd har hun forstått å samle og skape fred og glede omkring seg. Slik har hun også ført foreningsarbeidet uskadd gjennom krigens vansker.

Mange er de som i stillhet har nytt godt av hennes og hennes manns hjertelag og godgjørenhet, og som er lei for at de ikke fikk vist henne sin takknemlighet og høyaktelse på festdagen. Alle samler vi oss i et inderlig ønske og en varm bønn om en lys og velsignet livsaften for fru konsul Andersen og hennes mann.

St. Birgittaforeningen i Fredrikstad hyllte sin avholdte formann med en enkel, liten tilstelning på møtet 24. oktober. Ved det enkle, men vakre festbord tolket soknepresten foreningens, menighetens og den enkeltes takk for fru konsul Andersens stille, velsignelsesrike virke: «De er et fredens og hjertevarmens menneske, og det er nettopp det vi trenger til», uttalte han. Den spontane og sterke applaus som fulgte, viste til fulle at han hadde funnet ord som tolket alles følelse.

St. Olav vil post festum også knytte sin hilsen og sine ønsker til de mange andres: Hjertelig til lykke!

om å ta mot det, viker mange tilbake: «Om det ikke kan utsettes en stund enno?» Det er som tror de at de må dø dersom de mottar sykesalvingen.

Riktignok heter det i vår katolske bønnebok: «Når en er alvorlig syk, bør en motta sykesalvingens sakrament.» Men det heter også videre: «Før det blir dødsfare.» Før sykesalvingen er ikke bare forberedning til døden, men til styrke under alvorlig sykdom, til hjelp mot fristinger og vansker. Sykesalvingens sakrament er livets, ikke dødens sakrament.

Om dette sakrament skriver Afraates: «Porten til bønn om fred er åpnet, og mørket viker fra mange sjeler, lys skinner for forstanden, og de herlige oliventrær har båret frukt som nyttes til tegn for livets sakrament. I det blir de kristne og prestene, kongene og profetene fullkommet, mørket blir gjennomtrengt av lys, de syke salvet, og hver som angrer, blir forsonet gjennom mysteriet i Guds sakrament.»

Å bruke den Guds herlige gave som sykesalvingens sakrament er, bruke den for livet, og ikke bare som forberedning til døden, det vil vår hellige far pave Pius XII at vi alle skal lære. Derfor har han satt bønnen om bedre forståelse av sykesalvingens sakrament som intensjon for B. A. i november måned. Denne intensjon vil vi da også gå inn for. Både i bønnen og i praksis vil vi virke med til å øke både

PAULUS

(Forts.)

Paulus inntreden i sammen med de tolv apostler minner om en solbestrålt mosaikkroute midt i en kirkevegg med lyse fresker. Freskene står klare og enkle, primitive og av få linjer, med lettfattelige konturer og opprinnelige, litt svake farger, usammensatte, følgende hverandre i rekkefølge og sammenheng, noe regelmessige og ens-tonige, lite differensierte og personifiserte — som den lange prosesjon av helgener på veggen i Saint Apollinare Nuovo i Ravenna.....

Så brytes rekken — plutselig og bratt — nesten umotivert, av en nisje, hvis lys ligger i et helt annet plan, og hvis skygge er sterk i forhold til den jevnt ensbelyste flate. Og i nisjen gløder ruten i en strålebunt av sol, som ruter gløder i de franske katedraler og i La Sainte Chapelle.

Den tegner kun én isolert figur — men en figur i ramme av små brokete scener — en figur av samme høyde og format som freskens, men av ganske andre valører.

Hvor den milde umbra og okker, kobolt og blekt gull, persisk rød og kalkens fine grønne pulver forbinder seg med pudset til tørre, rolige, blide farger av morgenens karskhet og stillhet..... står ruten mange oktaver dypere med rubinens glød, ametystens vin, smaragdens jubel, akvamarinens fiolintone av diamantskjærende ild, turkisens gnistren og blyinnfatningens svære, snirklede og ikke alltid malerisk motiverte konturer.

Og rutens portrett står i ramme av små scener med

kunnskapen om og kjærligheten til Guds herlige gave, så syke-salvingens sakrament kan bli like nært og kjært for oss som de andre sakramenter. Så ber vi da i november måned med trossfeller over hele verden:

Jesu høghellige hjerte, at du vil gi oss alle en bedre forståelse av sykesalvingens sakrament, om det ber vi deg, bønnhør oss!

II.

Misjonsintensjonen for november har også Afrika for øye. Denne gangen er det de store og vanskelige misjoner på Madagaskar og øyene deromkring vi skal minnes i vår bønn. Misjonene her hører til de mest blomstrende, men også til de vanskeligste p. g. a. den bitre strid mot vår hellige Kirke som andre kirkesamfunn fører der nede. Selv helt hit opp til Norge har somme tider denne strid nådd.

I forståelse av de vansker våre misjonærer har og i samføling med dem, ber vi derfor i denne måned om framgang for deres arbeid, og sist, men ikke minst om at kjærlighetens og forståelsens ånd må seire og råde og prege de forskjellige samfunnsforhold til vår hellige Kirke og dens store, velsignelsesrike arbeid dernede:

Jesu høghellige hjerte, at du vil signe og gi vekst til misjonene på Madagaskar, om det ber vi deg, bønnhør oss!

rare begivenheter, hvis innhold må studeres én for én, før de gir mening — i motsetning til freskenes enfoldige og lettfattelige symboler og attributer.....

Er Petrus, Andreas og Jakobs figurer enkeltlinjede, primitive og klare i fargen, og er Det nye Testamentes Johannes-portrett holdt helt i hvitt med lettblå skygger og meget gull, står Paulus selvportrett fra brev og taler, supplert med Lukas' opptegnelser, for oss med all menneskelig lidenskaps styrke og all mystiks glød — innviklet, problematisk, ofte uforklarlig, av og til engstende, alltid tiltrekkende, dypt fascinerende.

Hans dypeste grunntrekk — skjult bak den generte og uimponerende framturen — er lidenskap, menneskelig og guddommelig pasjon.

Han er jeg-bevisst som få: jeg, mitt evangelium, min virksomhet, mine kirker..... Han byder av natur; å herske er ham medfødt, og det faller ham ikke inn at man kan vegre seg ved å lyde ham. Han kjenner ikke til usikkerhet, til revisjon, enn si selvopptrevling; han er autoritær, ikke psykologisk; hans idéer er ikke logisk utspekulerte, men intuitive, visionært-geniale — aldri er han med fullt hell rent resonnerende.

Hvor Petrus er ensporet, likelinjet, i idelig kontinuitet av seg selv, er Paulus dobbeltsporet, spaltet, i idelig kamp med seg selv — av naturanlegg dualistisk. Hvor har det vært svært for ham å bli en helgen!

Selv som helgen, selv som mystiker er han seg sitt jeg bevisst; han er ikke «avdød av seg selv» i den forstand at hans personlighet er absorbert av hans religiøsitet; han er forvandlet, «omvendt», så Kristus lever i ham, og han ikke selv lever — men det er stadig i ham.

Hans fatale dualisme betinger hans nesten ubegrensede sjelelige kapasitet, hvis ekstremer er grensen for hva én menneskelig psyke kan spenne over. Klimaks er syner av den syvende himmel med overjordiske stemmer, oppfattet i en ekstase, som nesten fører hans sjel utenfor legemet — og antiklimaks er den forpinte klage over tornen kjødet, den satans engel, som slår ham på munnen og synes å demtere hans høge syner. Og mellom disse to ytterpunkter: en idelig spenning som av en stålbue, den kroniske, aldri hvilende kamp i bønn om fritagelse, den dumpe stønnen, skriket i ensomhetens nattestunder mot forløsning, den syke lengsel etter å «oppløses og være med Kristus». Og midt i det hele den rastløse kamp for erobring av to, tre verdensdeler: reiser, skibbrudd, fengsel, hylende folkemøter, pisking, røvere, sykdom — og dertil hele hverdagens overløp av småfolk og den evindelige bekymring for de mange nye kirker med deres muligheter og skrupeligheter — det hele med sverdet over hodet og martyrdøden som eneste sikkerhet.

Han kan harnes som salmenes Jahve, og han kan synges kjærligheten en lovsang — mer med lengsel etter rett å elske, enn i trygg besiddelse av kjærligheten: var jeg gav jeg talte jeg men hadde jeg ikke det gavner meg intet!

Hans kapasitet, hundre grader over hverdagskristnes nivå til hundre grader under det, skjenker ham den ubendighet, den ubegrensethet, der synes å spotte, både hva én mann formår, hva én levetid tillater, og hva verdens grenser setter bom for; Arabia, og Spania, Illyrien og Asia ligger ikke blott innenfor hans horisont, men innenfor hva hans vilje ompenner, hva hans begjær vil

og må legge inn under Kristi rike; ved siden av ham synes selv den impulsive Petrus en sindig erobrere.

Ingen høyder synes ham uinntagelige, ingen dybder uransakelige: Arvesynd og viljens frihet, treenighet og Kristi preeksistens, pneuma og organisasjon har han innenfor sin tankeverden; romerriket og Israel, Hellas' kultur og hedenskapets store sky av synd og dårskap er for ham reale faktorer han opererer med, og ikke fjerne ideologiske størrelser.

Når han ikke sprenges av sitt geni, skyldes det at han som er mangfoldig som få, har funnet hint arkimediske punkt utenfor seg selv, som skjenker selv den mest splittede de vises stein: enhet, konsentrasjon, enfoldighet i tenkning, villen og handlen. Han har én gang møtt ham han forfulgte, og blitt grepet, fanget av ham — han har lagt alt hva han selv innebærer, inn under Kyrios Kristus og begjærer no blott å legge verden, som seg selv, for hans fot — for så at avkles sitt besværlige Jeg og ikles Kristus.

Derfor — mens Petrus tøver og nøler og må drives ved overbevisende syner og sendelser — ser Paulus i en visjons klarhet og uten et sekunds vaklen, at riket skal utvides til de uomskjærte; han tar millionene på sin kappe, så kan Kefas ta seg av tusenene i Palestina og i ghettoene.

I genial intuisjon og i overnaturlig inspirasjon har han, som aldri har «vandret med Herren» på dennes ferd i Jødeland, straks sett universalismen i Kristi åpenbaring — til alle folkeslag og alle tider! Fra Cap Finisterre til Indus og fra Svartehavet til det Egypt har aldri kom nærmere enn ved Sinai, går hans sokn. Av natur er han skapt til å bli doctor gentium, folkeslagenes lærer; «utvelgelsen» gjør ham til Kristi rikets utenriks-, krigs- og koloniminister, hvor Petrus var dets stats- og innenriksminister.

Temperamentsfull og nervøs, prøver han å innstille seg og idelig omstille seg for å vinne alle; ofte svikter hans logikk, hyppig glemmer han et ettersetning, ofte putter han idé inni idé (som et system av kinesiske esker) — men alltid taler (og skriver) han fra hjerte til hjerte, og derfor griper han det urolige menneskehjerte, som er tilgjengelig for grunner som spotter all logikk, bare de kommer fra et hjerte som selv er grepet.

Og grepet er han — hver fiber i ham er fastholdt av ham han møtte, derfor overbeviser han faktisk en verden om Kristi realitet.

Eksentrisk, eksplosiv, avbrytende en tankegang med en enny høyere, repliserende til seg, forfølgende et à propos taler og skriver han (bortsett fra Areopagostalen) ikke for Platons, Demostenes', Senecas eller Ciceros likemenn — og hans stil skal derfor ikke sammenliknes med klassisismens glatte, formelle og formfullendte perioder — men for hellenister, verdenshistoriens kanskje mest brogede folkeferd; og de forstod Paulus, de enten fulgte ham eller hatet ham.

Hans stil er helt hans egen; den kan stige til sublim, rytmisk poesi i lovsangen til kjærligheten; den kan deklamere advokatorisk i antiteser; den kan hviske omt som om et lite barn over en bortrømt slave eller i kjærlige hilsener; den kan vande seg i smerte over ikke å bli forstått av sin egen rase; den kan reise seg i stolt selv-

følelse, som i den temperamentsfulle selvbiografi, personlig, forpint over miskjennelse og sitt eget verd bevisst stemning følger og forfølger stemning; bratt slår han om, brysk kan han avbryte, og han fordrer å bli hørt i timevis, om folk så faller besvimte ned fra vinduskarmen. Hans sanser sitter i hans nerver, helt på overflaten; selv hans sølibatære ethos fordølgjer ikke hans bitre viten om kjødets attrå og striden mellom kjød og ånd.

Hans ordvalg er enestående; hvor hebraisk og gresk ikke slår til, danner han masser av nye ord, som får borgerrett og blir klassiske i alle kristendommens senere språk.

Hans aldri trette tanke — under teltmakeriet og på vandring, i ensomhet og under hine samtaler, som for den fødte mester blir til enetaler, og i brevenes mengde fører et utall av problemer inn i lyset av Kristi åpenbaring; resultatet blir en lang rekke begrepsbestemmelser og uttrykk, som blir klassiske for Kirken, men som aldri kunde ha lydt fra Petrus lepper eller være flytt fra de tolv penner — hvor enige de så enn er med ham i realiteten: Arvesynd og lidelse, stedfortredende sone, rettferdiggjørelse, frihetens forhold til loven, viljens og nådens relasjon, arbeidet (som antikkens overklasse forstod det), menneskenes enhet i Kristus, Kristi plass i antikkens kosmologi, Kirken som Kristi mystiske legeme, sakramentenes mysterium, predestinasjonens avgrunn av problemene, forkastelsens gåte, legemets lydighet under Anden..... og en mengde andre problemer avnøder Paulus penn, tanker og uttrykk som var et helt nytt element i kristendommen, som vi kjenner den fra Jesu tale og de tolv tidligste forkynnelse; alene de ord som i det Nye Testamente bare benyttes av Paulus — og som hverken skal søkes hos jøder eller grekere, fordi de er plukket langs alle jordens veger, blir opptatt i hans tankeverk, blir helt paulinske, ganske avkledd sin profane farge og helt ikledd Kristi gullglans — alene disse rent paulinske ord fyller syv spalter i folio, kompress sats!

Hva under derfor, at kritikken har villet oppstille en antagonisme mellom «Jesu religion» og «Paulus kristendom»? Den kommer billig til det ved dilettantisk å plukke «Bergprekenen» og «Fadervår» ut av Jesu samlede masse av taler og «rettferdiggjørelsen ved tro alene» ut av Paulus samlede lære — og så stilles de to i kontrast til hinannen. Men det kan ikke nektes, at som Jesus henviste til seg selv, slik stiller Paulus Kristus som sentrum i sin mektige og heterogene tenkning. Der er kontinuiteten, der er sammenheng: i Kristus!

Og den er et sted til: i Paulus' både teoretiske og praktiske ekklesia-idé, hvor Kirken er den enhet, som forbinder ham med Kefas og de elleve — og alle med dem og med hverandre — uten splittelse eller skisma og tross all forskjell.

Hans teoretiske ekklesia-begrep er nemlig ikke Kirken som en organisasjon, innenfor hvilken det enkelte individ eller den enkelte geografiske eller typiske gruppe kan leve sitt individuelle liv etter sine egne, blott naturlige linjer, uavhengig av helheten — men en organisme, Kristi mystiske legeme, opplivet av en og samme sjel, behersket av Herren som hodet og med lemmer av ytterst forskjellig funksjon og rang, men alle levende det samme liv felles, så hva den ene tærer, eller den

anne trives, kommer alle til skade eller tjener alles tarv.

Her innenfor er der ikke plass til skisma, enn ikke til partier; man kan ikke høre til Kefas, Apollos eller Paulus, man er døpt av Kristus selv, hvem av dem der så enn la hånd til, fordi alle er Kristi lemmer. Der er ikke heller mulighet for én kristendom for jøder og en annen for hellenister, for én og den samme satte Kefas til å sørge for de omskjærte og Paulus til å vinne hedningene. Der er bare tale om å fordele arbeidet, så man ikke går i vegen for hverandre eller fusker på bygninger andre har under oppførelse — i slikt fellesskap skal alle arbeide på at Kirken kan nå Kristi egne dimensjoner utadtid og bli bygd opp til likhet med ham innadtil. Her møtes «Petrus' simple beretning om Mesteren» full ut med «Paulus' teologiske spekulasjoner»!

Kan det da undre at fordelingen blir den: at Petrus er det statiske element, Paulus det dynamiske? Og ut fra dette: Kan det undre at Petrus ble betraktet som det normale, Paulus som et ekstraordinært element i den unge Kirke? Det er Petrus og de elleve som preger den første generasjoner; vi må ikke la oss narre av at Paulus etterlatte papirer fyller mer enn de andres tilsammen i den bok som ble reddet ut av all Papyrus' skjebne i 1. årh. — for hvor mange har lest Paulus av det halve hundre tusen som vel ble døpt før 100? Og hvor mange har forstått ham, når selv Petrus klager over, at vår lærde broder er vanskelig å forstå, og at mange til skade leser ham forkjært? (Forts.)

Her hjemme —

Oslo. St. Olavslaget arrangerte siste søndag en meget vellykket men dessverre alt for lite besøkt familieaften, hvortil det hadde lyktes lagetets energiske formann, hr. Erling Mikkelsen, å skaffe pater Lutz som foredragsholder. Pater Lutz, hvis emne var den franske tenkeren Blaise Pascal, kunde som ekspert på området glede sine takknemlige tilhørere med et uhyre tankevekkende og interessant foredrag. Han tok sitt utgangspunkt i Pascals åndshistoriske bakgrunn og viste utviklingen fra den middelalderse skolastikk gjennom humanismen fram til det 17. hundreårets konfesjonelle stridigheter, idet han dvelte særlig ved Jansenismen som Pascal en tid var en ivrig talsmann for. Det var sikkert nytt og interessant for de fleste at Pascal i en bestemt formulert erklæring har uttrykt sin hengivenhet mot den katolske Kirke og tro på pavedømmets autoritet. Hans kontroverser i trosspørsmål kom, uten at det hos ham forelå noen vilje til brudd med Kirken, til å inneholde kjetterske idéer. Pateren kom derpå inn på Pascals vittige, men dypt urettferdige Provinsialbrev mot jesuittene, for så til slutt å behandle inngående filosofens storslagne utkast til en apologi for kristendommen mot libertinerne — hans berømte «Tanker». En del velvalgte eksempler gav forsamlingen slående inntrykk av den klare, rene galliske ånd som besjeler verket, og da pateren sluttet, høstet han hjertelig og takknemlig bifall for den inspirerende innføring i dette dype og praktfulle menneskes tankeverden, et bifall som fikk fornyet styrke etter formannens takketale.

Underholdningen var i de beste hender hos St. Olavskirkens populære organist Olaf W. Olafsen. Det sier seg selv at det velvalgte programs forskjellige numre ble utført på en måte som framkalte en velfortjent og livlig applaus og publikum vilde ikke gi seg uten flere ekstranumre som den elskverdige unge kunstner med stor beredvillighet gav av sitt rikholdige repertoar. Alt i alt en familieaften St. Olavslagets utmerkede tradisjoner verdig.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo